

A helyi közösségek felmérésének és megerősítésének módszertana Komárom és Nyergesújfalu körzetében

Készítette:

Társadalmi Összetartozásért Alapítvány

Herpainé Márkus Ágnes

2018. július

Tartalomjegyzék

A megbízás keretei.....	3
A pályázat által kijelölt keretek.....	3
Célok és tevékenységek rendszere.....	4
Közösségek felmérése és megerősítése – a pályázatban tervezett közösségi programelemek áttekintése.....	5
Közösségek felmérése és megerősítése – az alkalmazott megközelítés.....	7
A helyi közösségekről.....	8
Közösség, közösségfejlesztés.....	9
A helyi közösségek felmérése és megerősítése.....	11
A közösségi felmérésről.....	13
A helyi közösségek felmérése és megerősítése Komárom és Nyergesújfalu környékén.....	15
Az alkalmazandó módszertan áttekintése.....	15
Előkészítés.....	16
A közösségi felmérés.....	17
Ahol a folyamat tart 2018. július végén.....	20
Mellékletek.....	22
1. melléklet A közösségi felmérésre felkészítő első műhelyek módszertani segédanyagai.....	22
2. Melléklet A feltáró interjúk első körös eredményei.....	28
3. Melléklet Gondolatébresztő minta közösségi felmérés kérdőívre Szabadkígyós példáján....	36

A megbízás keretei

Jelen dokumentum a „Minőségi humán közszolgáltatások fejlesztése Komáromtól Nyergesújfaluig, a Duna mentén” EFOP-1.5.2-16-2017-00020 pályázat keretében készült. A megbízó Komárom Város Önkormányzata, a szakmai tevékenység megvalósítója a Társadalmi Összetartozásért Alapítvány. A feladat a „A helyi közösségek felmérésének és megerősítésének módszertana Komárom és Nyergesújfalu körzetében”.

A közösségi felmérés lebonyolításának szakmai támogatására szintén a Társadalmi Összetartozásért Alapítvány kapott megbízást a projekt keretében Nyergesújfalu Önkormányzatától, így az itt leírt módszertan implementálása is biztosított.

A pályázat által kijelölt keretek

Hogy értelmezni tudjuk, milyen kérdésekkel foglalkozik jelen módszertani segédanyag, mindenképpen szükséges áttekinteni magát a projektet.

A projekt tevékenységei 8 települést érintenek. Közülük a Nyergesújfalu-Lábatlan-Süttő-Bajót-Nagysáp körzet egy földrajzilag is összefüggő, kapcsolatrendszerüket tekintve is összetartozó egységnek tekinthető. Komárom városa önálló egység, a humán közszolgáltatások szempontjából pedig különálló Dunaalmás és Neszmély.

A pályázati kiíráshoz kapcsolódóan a projekt céljait tekintjük át első körben.

Célok és tevékenységek rendszere

Átfogó cél:

A helyi közösségekre alapozó, minőségi **humán közszolgáltatások fejlesztésével** megerősített **társadalmi** felzárkózási **folyamatok segítése** a Komáromtól Nyergesújfaluiig, a Duna mentén

Részcélok:

- A **humán közszolgáltatások** terén jelentkező **szakemberhiány enyhítését** szolgáló ösztönző programok megvalósítása
(Itt a fő elem a család- és gyermekjóléti szolgálatok és családsegítő munkatársak eszköztárának és kapacitásainak a fejlesztése.)
- A **hátrányos helyzetű** csoportok **foglalkoztathatóságra való felkészítésének**, munkaerő-piaci eszközökben való részesedésének és munkaerő-piacon való megjelenésének elősegítése
(Itt a fő elemet a **mentorok** munkája és a különféle, sokak által igénybe vehető, a **család- és gyermekjóléti szolgálatok, a civil szervezetek és az OFA** által biztosított **szolgáltatások, programok** jelentik)
- A sokszínű és kultúráját megőrizni képes **helyi kisközösségek társadalom-szervező szerepének megerősítése** a Duna-menti térség népességmegtartó képességének erősítése érdekében
(Itt jelennek meg döntően a **civil és egyházi közösségek** programjai, valamint a humán kapacitások bővítése és helyi közösségi felmérés és a közösségfejlesztés elősegítésére alkalmazott **közösségszervezők** tevékenységei)

A három rész cél alá rendezhetőek a szakmai tevékenységek, amik felfoghatóak úgy, a pályázati kiírásnak megfelelő módon, hogy egy piramist alkotnak. Egyre szűkebb réteget érintenek a tevékenységek, és a programelemek egymásra is épülnek, egymás eredményeire támaszkodnak. A térség legszélesebb körét érintő elem a közösségi fejlesztéseké.

A pályázat előkészítésekor településenként lezajlottak olyan közösségi beszélgetések, amelyek során a települési önkormányzatok és hivatalok az egyes intézményeik vezetőit és a jelentősebb civil szervezetek vezetőit tájékoztatták a tervezett fejlesztésekről. Készült egy kérdőíves felmérés is a humán szolgáltatók és civil szervezetek egy csoportját érintően, amely feltárta, milyen előzetes fejlesztési elképzeléseik, igényeik vannak az érintetteknek. A pályázatba bekerültek az ennek során megfogalmazódott fejlesztési igények, program-elképzelések.

Emellett megfogalmazza a pályázat annak a módszertannak az irányait is, aminek segítségével a jelenleg valamelyest aktív civil szereplők megerősítése, a szervezetekben szerepet vállaló aktivisták, önkéntesek köre bővíthető, illetve amely alkalmas lehet arra, hogy szélesebb rétegeket elérjen és a közösségi életbe bekapcsoljon.

Közösségek felmérése és megerősítése – a pályázatban tervezett közösségi programelemek áttekintése

A szakmai megvalósítás követi a célok struktúráját, és egyfajta hierarchiát is alkot. A közösségi alapú fejlesztések a 8 település valamennyi lakóját célozzák, a másik két célkitűzés elérését a család- és gyermekjóléti szolgálatok tevékenységének megerősítésével, új munkatársak (családsegítők, mentorok) alkalmazásával és eddig hiányzó szakmai szolgáltatások biztosításával teszi lehetővé a pályázat. Itt most az A) programelemet részletezzük. A párhuzamosan készült humán szolgáltatások együttműködését elősegítő módszertan részletezi a másik két elemet.

A) A helyi társadalom széles körét érintő események, rendezvények, fejlesztések

A)1. Közösségi terek és kulturális szolgáltatások biztosítása a helyi közösségek társadalmi szerepének megerősítésére

A)1.a 7 közösségsszervező alkalmazása Komáromban Lábatlanban, Nyergesújfalun, Süttőn, Bajóton és Nagysápon

A)1.b Közösségi terek felújítása és felszerelése

A)1.c Közösségi terek kihasználtságát fokozó programok

Valamennyi települést érintő közösségi felmérés, Nyergesújfalu koordinálásában.

A)1.d Helyi közösségi, kötődést erősítő és kulturális programok: események, rendezvények, programok, összesen 660 résztvevővel.

A)2. Ifjúságot érintő fejlesztések, ifjúsági közösségfejlesztési programok

A)2.a Fiatalok közéleti szerepvállalásra felkészítő tanfolyama Komáromban

A)2.b Szalézi Ifjúsági Mozgalom ifjúsági animátor képzése, 30 fő számára

A)2.c Szalézi Ifjúsági Mozgalom nyári ifjúsági eseményei (BoscoFeszt és nyári ifjúsági tábor, 2-2 alkalommal), összesen 130 fő számára

A)2.d Diákönkormányzatok találkozója Komáromban - közéleti szerepvállalásra felkészítő program, két alkalommal, 50 fő számára

A)3. Közösségi egészségfejlesztés

A)3.a "Kincset ér" térségi program - Gyermek-ifjúsági prevenciós programsorozat, több település bevonásával.

A)3.b A helyi azbeszt-szennyezett múlt miatt szükséges szűrőprogram, családi egészségnap keretében Nyergesújfalun, Nyergesújfalu, Lábatlan és Bajót lakosai számára (400 fő)

A)3.c Komáromi Érvédők program

Kardiovaszkuláris eseményt elszenvedett páciensek életkilátásait javító program, térségi újjáélesztő tanfolyamsorozattal.

A)3.d Fogyatékkal élők életminőség-javító programja

A fogyatékkal élők egészséges életmódját segítő, életminőségét javító közösségi programsorozat megvalósítása Komáromban, 50 fő számára.

A)4. A helyi társadalmat és a kötődést erősítő, problémák megelőzését támogató programok

E prevenciós programok legfőbb bázisát és koordinációját a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatások biztosítják, 700 fő elérésével a projekt időszakában.

A)4.a Összefogás a családokért program, Nyergesújfalun

A)4.b Szegénység mélyülésének megelőzése STOP programmal (Spórolj, takarékoskodj Okosan a Pénzzel)

A)4.c Szünidei gyermekétkeztetés és kapcsolódó szabadidős programok 250 gyermek részére

A)4.d Prevenciós csoportok, klubok, tréningek a két családsegítő intézmény kezelésében (családok egészségtudatosságának javítása, gyermekvállalásra felkészülést és családok egészségtudatosságát erősítő klubok, szenvedélybetegségek kialakulásának megelőzését és leszokást segítő csoportok, családi egészségnapok, generációkat közelítő foglalkozások, közösségépítő programok)

A fentiekén túl sportesemények, családi napok, nagyobb események, rendezvények is részei a programnak. Tematikusan rendezve is áttekintjük ezeket, hogy jobban láthatóvá váljanak, milyen sokrétű lehetőségek jelennek meg a közösségi folyamat számára.

Gyerek és ifjúsági ügyek:

- nyári gyerekétkeztetés
- tanodai programok
- fiatalok felkészítése
- ifjúsági fesztivál és táborok

Egészségmegőrzés, prevenció:

- drogmegelőző sportesemények
- relaxációs foglalkozások gyerekeknek
- egészségnapok
- egészségvédelmi előadások
- idősek termálfürdő látogatása
- babamasszázs tanfolyam
- ifjúsági egészségprevenciós programok
- szenvedélybeteg és egészségmegőrző csoportfoglalkozások

- azbeszt szűrőprogram
- érvédő programok
- fogyatékossggal élők családi programjai

Sport:

- sportnapok
- bajnokságok

Háztartásvezetés, gazdálkodás családoknak:

- főzőklub fiataloknak
- háztartásgazdálkodási klub
- közösségi kert
- közösségi ebédlőasztal

Személyiségfejlesztés, készségek fejlesztése:

- együttműködés fejlesztése tréning
- munkára való alkalmasság erősítése tréning
- nyelvtanulás
- digitális kompetencia fejlesztés
- eredményes partnerkommunikáció tréning
- időgazdálkodás tréning
- stresszkezelés tréning
- önismereti tréning

Alkotás, művészet:

- kis kézművesek
- kézműves programok nagyobb rendezvényeken

Közösségek felmérése és megerősítése – az alkalmazott megközelítés

A közösség kifejezést gyakran és sokféle értelemben használjuk. Egyes szakterületek, élethelyzetek, csoportosulások más-más értelemmel ruházzák fel. A társadalom és közösségfejlesztő szakmai szóhasználatban is többféle értelmezés, megközelítés létezik. A leggyakoribbak szerint lehet az alapja:

- A hely szerint meghatározható
- Érdeklődés vagy választás szerint létrejövő, de
- Szellemi, lelki közösség is.

Jelenleg programban alapvetően a hely szerinti, tehát a lokalitáshoz, a településhez kötődő közösségeket tekintjük elsősorban, de az érdeklődés, választás és szellemi, lelki közösségek és belefoglalhatóak a jelenlegi értelmezésbe.

A helyi közösségekről

Sok szó esik arról, hogy az individualizálódott társadalomban kevés a közösség, ritkán lehet részünk közösségi élményekben. Ennek sok oka van, illetve érdemes érteni azokat az okokat, nagyon vázlatosan, amik ilyen kijelentések gyakori elhangzását indokolhatják. Az elmúlt évtizedek sokat romboltak a helyi közösségek életén, úgy az elmúlt 30, mint az előtte eltelt 40 év.

Egyik oka ennek, hogy a „**megvalósult szocializmus – célkitűzéseivel ellentétesen – csak részlegesen biztosította a modern közösségiség feltételeit**”. A modernizáció megindult a térségben, az iparosítás magával vonta a nagyobb fokú városiasodást, kialakított egy erőteljesebb munkamegosztást, s nagyarányú mobilitást valósítva meg, átrendezte a térség foglalkoztatási szerkezetét. Az iskolakötelezettséggel és az oktatás ingyenessé tételével az iskolázottsági szint növekedett. Mindez természetesen a személyiség modernizációjára is hatott, de felemás módon. A fatalizmus ugyan csökkent, de nem feltétlenül fokozatosan és magától, hanem az ateista propaganda és nyomás hatására. A hír iránti ellátottság igénye fokozódott, ám az elérhető hírek – sőt, irodalmi és tudományos művek, művészeti alkotások is – az elit által megszűrt módon kerültek társadalmi használatba.

Ami az önszerveződés másik társadalmi feltételét, a demokráciát illeti, elmondható, hogy valóságos demokrácia hiányában a közösségiségnek éppen a társadalmi vonatkozása csorbult. **Nem volt lehetőség a közéletre és a társas életre egyaránt kiterjedő társadalmi részvételre. A társas élet vonatkozásában – a 60-as évektől fokozatosan – számos közösségi élménye volt az embereknek, ám ezek a kulturális-, szabadidős- és sporttevékenységekre szorítkoztak, valamint a kortárs csoportokra** (azokon belül is szinte kizárólag az ifjúsági és nyugdíjas klubokra gondolhatunk, mert a felnőttek nem igen szerveződtek).¹

Nagyon fontosak ezek a megállapítások, hiszen korunk felnőtt és szépkorú képviselői is legfeljebb ezeket a csoportokat és kulturális közösségeket tapasztalták meg, és közösségi élmények alatt igen gyakran a kulturális (beleértve természetesen a hagyományőrző és művészeti, alkotó), szabadidős vagy sporteseményeket, rendezvényeket értik, értjük sokan ma is. Annak is azokat a fajtáit, ahol valakik, a művelődésszervező, az önkormányzat vagy a kezdeményező intézmény megszervezi teljes egészében az eseményt, rendezvényt, és a helyiek csak befogadó, passzív résztvevői azoknak. Ezek befogadható tapasztalatok, de nem közösségi élmények a szó cselekvő értelmében. A mára már erősebben jelen lévő egyházi közösségek tágították valamennyire ezt az elképzelést, azonban ezeknek a köre sem éri el az emberek igazán széles körét, és jellegéből adódóan igen sok kérdésben nem aktívak, hiszen lényegüket tekintve nem erről szólnak,

1 Dr Vercseg Ilona: Közösségfejlesztő leckék kezdőknek és haladóknak Módszertani füzet 2004, letöltés http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/0a84037251c6a630c1257075002e65aa/c25665214fdbda8ec1256f1800529729 2018. július 8.

gondoljunk csak a környezetvédelem köré szerveződő közösségekre vagy bármilyen más, specifikus kezdeményezésre, vagy egyes betegségek sortársi közösségeire.

A mai individualizált világban sokan teljesen elutasítják az **internetes világ közösségi lehetőségeit**, ami sok szempontból érthető. Nem csak a sokak számára érthetlenség és idegenség, az ismeretlentől való félelem az oka ezeknek a véleményeknek. A közösségi média világa képes teljesen beszippantani embereket (korántsem csak a fiatalokat, bár az ő sérülékenyséjük erősebb amiatt, hogy számukra szinte csak ez az egy világ létezik) és azzal, ahogyan azonnali kapcsolódási lehetőséget teremt másokhoz, elképzelhetetlenül gyors, sokak számára ez válik a kommunikáció, a kapcsolatépítés, a közösségi élmény szinte egyetlen platformjává.

Ennek a jelenségnek valóban sok, előre még nem látható hatása lehet a társadalomra, ugyanakkor **az online világ lehetőségei, eszközei nagyon jól használhatóak kapcsolatok építésére, a valódi világban is működő közösségek kommunikációjának támogatására**, emiatt nem feltétlenül érdemes a fürdővízzel kidobni a gyereket is.

Ugyanakkor nyilvánvaló: egy valódi, élő közösség több annál, mint hogy csak a virtuális térben legyen jelen, és a csak ott zajló kommunikációnak komoly korlátai vannak. Annál is több, a fenti megállapításhoz kapcsolódva, hogy az emberek csak passzív elviselői legyenek mások által kínált kész megoldásoknak, megszervezett kész rendezvényeknek, programoknak. A közösségek ereje éppen abban rejlik, hogy a tagjaik közötti ismertség, bizalom, tapasztalatok lehetővé teszik a közös cselekvéseket. Ezt az erőt pedig fejleszteni, erősíteni lehet.

„A közösségfejlesztés a közösség önmaga általi fejlesztését jelenti. A kifejezés azt a demokratikus szemléletet tükrözi, hogy egy közösség – s ez esetben legfőképpen lokális közösség: szomszédság, település, kistérség, megye, régió – önmaga fejlődési irányainak meghatározása érdekében képes a kezdeményezésre és képes cselekvő módon részt venni saját fejlesztésében. Amikor e közösségi szinteket megjelöljük, elsősorban a lakosság önszervező és önszervező intézményeire gondolunk – összejárási szokásaira, ön és egymást segítő tevékenységére, szervezeteire, az általuk működtetett helyi nyilvánosságra, s a mindezt összefogó bizalomra és rendszeres kommunikációra -, de természetesen ugyanilyen fontosak a közösség más szereplői is: az önkormányzatok és a kisebbségi önkormányzatok, az önkormányzati társulások és e szervezetek szakosodott intézményei, valamint a helyi gazdasági élet szereplői, s végül mindaz a külső kapcsolatrendszer, amelyet valamennyi szereplő együttesen működtet.”²

Közösség, közösségfejlesztés

A közösség fogalmát meglehetősen sokan használják, ám jelentését tekintve mindenképpen tisztázást érdemel. Mint fent már áttekintettük, **nagyon jelentős a különbség** között, amikor

2 Dr Vercseg Ilona: Közösségfejlesztő leckék kezdőknek és haladóknak Módszertani füzet 2004, letöltés http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/0a84037251c6a630c1257075002e65aa/c25665214fdbda8ec1256f1800529729 2018. július 8.

látogatókról vagy résztvevőkről beszélhetünk. Nyelvünk igen kifejező, és nagyszerűen szemléltethetjük a különbséget a közösségi szándékból, akaratból, közösségi cselekvésként létrejött kezdeményezések és az embereket kiszolgáló rendezvények között.

Amit a leggyakrabban értenek sokan közösségfejlesztés, közösség szervezés alatt, az sokkal inkább közönség szervezés (nem véletlen, hogy gyakran nyelvböklésként is halljuk e kifejezést). Amikor egy önkormányzat családi napot szervez, vagy a művelődési ház meghívott előadókkal egy kulturális eseményt, akkor közönség szervezés zajlik. Ha kulturális, szabadidős, sporteseményeket szervez valamely intézmény, szervezet, **az események látogatói** egyfajta befogadó, a lehetőséget **elfogadó, alapvetően passzív szerepet vesznek fel.** Amikor egy helyi közösség aktív tagjai összegyűjtik pl. saját családjuk régi emlékeinek tárgyi relikviáit, fotóit, és közösen szerveznek olyan **hagyományokat újjáélesztő családi napot**, ahova a résztvevők maguk hozzák a bemutatható emlékeket, és generációk óta öröklődő receptek alapján készült süteményeket vagy saját borukat – nos, ez egy közösségi alapokon szerveződő, valódi közösségi élményt kínáló és közösségfejlesztési folyamat szép példájának tekinthető. **Ekkor a helyiek aktív alakítói a folyamatoknak, résztvevői és szervezői is egyben.**

(Vessük össze az itt leírtakat azokkal a közösségek számára tervezett programokkal, amely jelen projekt tevékenységeinek igen nagy hányadát teszi ki. A nagyon fontos ügyekben és témákban sok olyan rendezvény, esemény valósul meg, amelyeknél kiváló alkalom kínálkozik arra, hogy a helyi közösségek tagjai ne csupán látogatói, hanem résztvevői és aktív formálói legyenek azoknak. Leginkább, formáik okán, a projekt tevékenységeit ismertető blokkban szereplő felsorolásból a háztartás-gazdálkodási témák alatt megjelenők lehetnek ilyenek, hiszen ott már a formák – klubok, közösségi kert stb – is segíti ennek a szemléletnek az érvényesülését azzal, hogy nem kész programokat kínálnak, hanem résztvevőként hívják meg az érintetteket.)

Természetesen a fenti, hagyományteremtő családi napos példa nagyon sokféleképpen értelmezhető, szemléletmódja adaptálható, és talán érzékelhető is: utóbbi valódi közösségi események egészen függetlenek lehetnek attól, hogy milyen erőforrásokkal, szakemberekkel és programpénzsekkel rendelkeznek. Már csak utóbbi miatt is érdemes a helyi döntéshozóknak támogatniuk az ilyen kezdeményezéseket, hiszen hosszabb távon fennmaradó, élő közösségek jöhetnek létre. Az ilyen kezdeményezésekhez gyakran elegendő néhány lelkes kezdeményező, amennyiben a települések lakossága alapvetően pozitívan viszonyul saját környezetéhez. Most már könnyedén megérthetjük a hazai közösségfejlesztés definícióját.

„Az iskolateremtő Varga Tamás és Vercseg Ilona meghatározásában a közösség szervezés (community organisation) v. **közösség fejlesztés** (community development) **elsősorban települések, térségek, szomszédságok közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztését jelenti, amelyben kulcsszerepe van a polgároknak, közösségeiknek és azok hálózatainak**, valamint a helyi szükségletek mértékében a közösség szervezőknek és fejlesztőknek is, akiknek bátorító-ösztönző, informáló, kapcsolatszervező munkája életre segítheti vagy kiegészítheti, megerősítheti a meglévő közösségi erőforrásokat.”³

3 <http://mokk.skanzen.hu/a-kozossegfejlesztes-hazai-trendjei-innovacios-lehetosegek-a-muzeumokban.html>

A helyi közösségek felmérése és megerősítése

Rögtön adódik a kérdés, hogy mi szükség van arra, hogy mindenféle felmérésekről gondolkodjunk, miközben nyilvánvalónak és evidensnek gondoljuk, hogy mindenki tisztában van saját környezetében élőkkel és a saját közösségeivel. Ez bizonyos szempontból igaz, de ezek a tudások egyéni tudások, egyéni viszonyulások. Ahhoz, hogy érdemben és közösségi módon cselekedni tudjunk, arra van szükség, hogy a közösség közös tudásává váljanak ezek az egyéni elemek. Ennek pedig a legegyszerűbb, egyben legnagyobb módja, ha közösségi módszerekkel összegezzük őket és igyekszünk ezt a folyamatot is a közösség épülésére, az egymás iránti bizalom növelésére és a közös cselekvések megalapozására használni. Ez sokkal több annál, mintha egy szűk csoport például saját maga számára szervez természetjáró túrákat. Nagyon fontosak, és hihetetlenül értékesek ezek a kisközösségi élmények, ezek alapozzák meg ugyanis a további lehetőségeket. De mi most arról gondolkodunk, hogyan léphetünk tovább afelé, hogy a helyi közösség megerősödjön és közösen cselekedni legyen képes.

A hazai közösségfejlesztési szakma első teoretikusa, Varga Tamás összegzése nyomán készült ez az egyszerű ábra. Azzal együtt, hogy a közösségfejlesztés folyamata nagyon eltérő lehet különböző helyeken, körülmények között, mégis is megjeleníthetjük a legfőbb lépéseket:

A közösségfejlesztés fázisai¹

9–12 hónap a folyamat. Kb. 1–2 év kell a folyamat megszilárdításához.

Forrás: <http://mokk.skanzen.hu/admin/data/file/20151009/beke-marton.pdf>

Mit jelentenek ezek a fázisok?

Első fázis:

Az induláskor az egyik legfontosabb feladat elindítani a **közös kommunikációt**, új mozgásokat elindítani, eddig nem élő kapcsolatokat kezdeményezni, tehát kialakítani a leendő közös cselekvések kereteit, egyeztetéseik csatornáit, az abba bekapcsolódni, azt elindítani, mozgatni szándékozók körét.

Második fázis:

Ez a fázis a **helyzetfeltárás** fázisa. A helyi társadalomról készítendő társadalmi diagnózis nem egyszerűen egy helyzetismertetés. Ebben a szakaszban is alapvetően fontos, hogy a közösség magáról való tudásaként tekintsünk erre, és ebben a feltárásban aktívan vegyenek részt a közösség

tagjai is, és semmiképpen ne kutatói szakmunka legyen. Fontosak persze a kutató-elemző módszerekkel fellelhető anyagok, dokumentumok, adatbázisok, statisztikák és ezek feldolgozása, olyan módon, hogy a közösség tagjai számára használhatóak legyenek. De ennél is fontosabb az a folyamat, amelyben a közösség saját tagjai tárják fel és ismerik meg saját közösségük jellemzőit, véleményüket, a közösség tagjai által problémaként érzékelt, illetve annak tekintett ügyeket.

Harmadik fázis:

Ebben a fázisban a közösség feltárja, **mekkora cselekvési potenciál van jelen** saját berkein belül. A cselekvési szándékok megismerése alapfeltétele annak, hogy bármilyen közösségi folyamat elindítható legyen. Itt tehát az a fő kérdés, akarunk-e tenni bármit közösen? És erre a választ a közösség saját tagjai adják meg, amelyet, igény esetén, külső fejlesztő is segíthet.

Negyedik fázis:

A következő lépés annak értékelése, hogy **mik azok az ügyek, teendők, amelyek képesek megmozgatni a helyi közösséget**. A már felismert problémák, igények számbavétele és közös kiértékelése elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy valóban elindíthatóak legyenek közösségi mozgások és aktivitások. A közösség saját szándékán múlik, mivel foglalkozik és mely ügyek, kérdések, problémák kapcsán mozdul meg. Amennyiben a cselekedni kész emberek csoportja számára nem kellően fontosak azok az ügyek, amik felmerülnek, kétséges, hogy valóban közösségi alapú válaszok születhessenek. Ez ismét egy olyan szakasz, amelyben a közösség tagjai maguk dolgoznak, és hozzák meg döntéseiket.

Ötödik fázis:

Ez a szakasz az, ahol **megfogalmazódnak a közösségi válaszok** a felvetett kérdésekre, problémákra. Ezek igen sokfélék lehetnek, ha a probléma, igény jellege olyan, akkor lehetnek rá helyben adott közösségi válaszok, megoldások, amiben a helyiek önként segítenek egymásnak, vagy közösen gondolkodnak az önkormányzattal intézményes, egyéb megoldásokban, de lehetnek kifejezetten érdekérvényesítő jellegű lépések, vagy bármilyen érintett, felelős szervek megkeresései, stb. Ez egy valódi tervezős szakasz, amikor szükség lehet ismét külső szakértőkre, segítő tanácsadókra.

Hatodik fázis:

Ez az a fázis, ahol már túl van a közösség azon, hogy megfogalmazza, mi a gond és hogy mit szeretne, hogy kik azok akik ebben hajlandóak közösen tenni, azon is, hogy milyen megoldást tartanak megfelelőnek és elfogadhatónak, a hogyanokra is vannak már válaszok. Ha eddig eljutott egy közösségi folyamat, innen már az a kérdés, kik azok, akik a megoldásokban, megvalósításban a **partnerei** a helyi közösségnek.

Hetedik fázis:

Ha mindezen túl van a közösség, akkor már „csak” a **megvalósítás** van hátra, a közösségi szándékok megvalósítását segítő, megtámogató, lehetővé tevő szereplőkkel való együttműködés, a közösség aktív tagjainak „mozgásban tartása”. Ez az a fázis, ami szinte bármikor megtehető, közösségi alapok nélkül, ha van intézmény, pénzügyi forrás, olyan szakmai megvalósító intézmény,

ami programokat szervez, eseményeket hoz létre, szolgáltatásokat nyújt. A közösségi alapozás nélkül azonban ezek a szolgáltatások csak kívülről jövők a helyi emberek számára, még akkor is, ha a szolgáltatás adott településen működik. Mint fent írtuk: az emberek az események látogatói lesznek, és nem résztvevői.

Tehát ez a hetedik fázis a hagyományos programszervezés, „közönségszervezés” terepével azonosnak tűnik. Amennyiben az a helyiek szándéka, hogy a „látogatókat” vonzó rendezvények helyett a helyiek által szervezett közösségi események és folyamatok résztvevői legyenek, a talán hosszúnak tűnő és valódi elköteleződéseket igénylő közösségi fejlesztési folyamatokat nem érdemes kihagyni és megspórolhatónak tekinteni.

A helyi közösségek megerősítésének eszközei tehát olyanok, amelyek **szándékokat, döntéseket, elköteleződéseket igényelnek. Közös gondolkodást, beszélgetéseket, kölcsönös figyelmet, türelmet. Ezek alapozzák meg a közösségek elköteleződését, bizalmát és cselekvési szándékait.** Ennek az elfogadottsága azonban, az ezek iránti helyi igény mindenütt más.

Ebben a módszertani anyagban most arra fókuszálunk, **hogyan lehet eljutni addig a pontig, amikor a helyi közösség már maga is valamelyest aktivizálódik, és közösségi alapokra helyezve feltárja saját helyi jellemzőit és rátekint önmagára.** A helyi diagnózis elkészítését támogató közösségi felmérés módszertanát ismertetjük és „testreszabjuk”.

Innen **az egyes települési közösségek saját döntésén múlik,** továbblépnek-e és milyen döntéseket hoznak a cselekvőképes tagjaik aktivizálásáról, mérlegelik-e, melyek azok a helyi ügyek, amikre megmozdíthatóak többen is, és természetesen az is kezdenek-e ezekkel az ügyekkel valamit.

A közösségi felmérésről

A közösségi felmérés egy igazi hungarikum, magyar közösségfejlesztők dolgozták ki a lépéseit, és immár évtizedes tapasztalatok jelzik a módszer használhatóságát. A **közösségi felmérés** definíció szerint egy „ajtótól ajtóig” történő, **a helyi lakosok aktív részvételével megvalósuló, közösségfejlesztő aktivizáló módszer,** amelyen keresztül mindenki megszólításra (bevonásra) kerül a településen, és a közjóért cselekvők köre szélesedik. A módszer lényegét tekintve a következő:

„A közösségi felmérés során tehát a szomszédok keresik fel egymást egy, a kezdeményezőkhöz által a közösségi beszélgetéseken összeállított kérdőívvel. A kérdések azokat az alternatívákat ajánlják választásra, amelyek e beszélgetések során kikristályosodtak. A kérdőív azonban nem csak véleményekre kíváncsi, hanem fejlesztési ötletekre is, és a választások mellé rendelhető cselekvési kapacitást is feltárja, hogy az adatok összegzése és az eredmények értékelése után több közösségi csoportban is megindulhasson a tervezés és a megvalósítás. (...)

Röviden ismertetni lehet a munka menetét, és ha a közhangulat igenlő, újabb találkozót lehet megbeszélni a lakosokkal, most már a munka konkrét megszervezésére. Megígérheti(k), hogy minden lezárt témáról összeállít(anak) egy kérdéssort opcionális válaszokkal, s valamennyi téma kivesézése után pedig egy kérdőívjavaslatot, amelyet végül a közösség tagjai megvitatnak, korrigálnak és jóváhagynak. Az így összeálló kérdőívet azután a kezdeményezők széthordják a településen/szomszédságban élő minden felnőtt állampolgárhoz, majd beszedik,

munkacsoportokban elemzik és értékelik, s belőle cselekvési tervet készítenek, amelynek megvalósítását a folyamat során megalakult civil szervezetek és az általuk szervezett belső és külső partnerek együttesen végzik.

Végül az eredményeket és a cselekvési tervet a szélesebb kör tagjai, az „aktív mag” bemutatja a nyilvánosságban, és kiadvány formájában is elkészíti, s ezt minden háztartásba személyesen elviszi. Ajánlott, hogy a közösségi felmérés eredményeit és a helyi cselekvési tervet a település képviselőtestülete megismerje, megtárgyalja és tevékeny szerepet vállaljon a megvalósításban.

Eredmények, várható kimenet:

- A helyi cselekvők köre tovább szélesedik;
 - aktivizált, tudatosuló, a helyi cselekvésre képessé váló lakosság;
 - erősödő közösségi identitás;
 - cselekvő közösségi csoportok létrejötte;
 - új kapcsolatok, szomszédsági viszonyok és partnerségek kialakulása;
 - helyi nyilvánosság fejlődése;
- együtműködés a közjóért.”⁴

A közösségi felmérés tehát egyrészt egy módszer, ami alkalmas arra, hogy a fent leírt Varga Tamás -féle 7 szakaszra osztható közösségfejlesztési, közösségek cselekvőképességét, aktivitását erősítő folyamat során több lépés meglépését is segítse. Azaz:

- A módszer segít elindítani a **kommunikációt, új kapcsolatok** lehetőségét is megteremti és kialakít egy olyan **csatornát**, ahova olyan helyi szereplők is bekapcsolódhatnak, akik addig nem tették azt meg.
- Világos módszereket kínál ahhoz, hogy a helyi közösség elvégezzen egy közösségi alapú **helyzetfeltárást**, és az eddigiektől eltérő módon láthasson rá saját értékeire, erejére, lehetőségeire illetve a közösséget érintő problémákra is.
- Ez a folyamat alkalmas arra, hogy segítségével a közösség kezdeményező tagjai, aktív szereplői **feltárják** az eddig még esetleg nem ismert **cselekvési potenciált** a helyi közösség köréből, ami újabb erőt, lendületet adhat.
- Végül a közösségi beszélgetéseknek, találkozóknak és a kitöltött kérdőíveknek az összegzése **körvonalazza azokat az ügyeket, amik a közösséget foglalkoztatják**, és amire cselekvő aktivitások is irányulhatnak. Ez konkrét témákban, a közösség döntésének értelmében, megalapozhatja a közösségi válaszok keresését és új aktivitások születését.

A fenti általános módszerleírás után következzen annak ismertetése, mindez hogyan ültethető át a gyakorlatban ebben a programban.

4 <https://cskwiki.hu/kozossegi-felmeres-2/>) Letöltve: 2018 június 8.

A helyi közösségek felmérése és megerősítése Komárom és Nyergesújfalu környékén

Az alkalmazandó módszertan áttekintése

A helyi közösségek megerősítése annak érdekében, hogy aktív alakítói legyenek a települések életének, és a kisebb települések népességmegtartó ereje erősödhesen olyan cél, aminek elérése sokféle módon lehetséges. Jelen projektben a humán közszolgáltatások megerősítése, az emberek széles körének különféle fejlesztési, képzési lehetőségek biztosítása és nagyon sok prevenció, sport és kulturális esemény egészíti ki a közösségi tereket tartalommal megtölteni próbáló kezdeményezéseket. Ebben a módszertanban arra koncentrálunk, ami az aktivizálás és a közösségi helyzetfeltárás része ennek a szerteágazó tevékenység-csomagnak. A fenti, kissé elméletibb bevezetőben már megmutattuk, miért tekinthetjük a többi program eredményessége szempontjából is egy kulcsfontosságú elemnek ezt a felkészülést és cselekvőképessé tevést.

Az érintett 8 településen 50 ember felkészítése történik, akik a közéleti szerepvállalásuk egy olyan formájában válnak aktívvá amelynek segítségével elkészül a települések egy közösség által feltárt képe. Kiindulásként a hazai közösségfejlesztők által használt **közösségi felmérés** szolgált, igazítva azokhoz a körülményekhez, amit a 8 település együttműködésével zajló projekt kínál.

Az **alkalmazott módszerek** a következők:

- **Feltáró lakossági interjúk** készítése a települések meghatározó és lehetőség szerint reprezentáns szereplőivel, a település társadalmának „aktív magjával”
- **Közösségi beszélgetések** zajlanak a településeken és az aktív szereplőkkel
- **Közösségi tanulási lehetőségeket** teremtő műhelymunkák során áttekintjük a felvetett témákat és településenként pontosítjuk, milyen lépések segíthetik a közösség aktivizálását
- Az aktív érdeklődőkkel megtanuljuk és közösen kialakítjuk a **kérdőíveket**, amelyek **online** is elérhetővé teszünk
- A lakossági résztvevőkkel lekérdezzük a kérdőíveket, majd azokat **közösségi fórumokon** vitatunk meg azokon a településeken és közösségekben, **ahol erre igény mutatkozik**
- Településenként készül egy-egy **közérthető szöveges összefoglalás** a felmerült témákról

Ez a módszertan alapvetően követi az egyes kistépüléseken, közösségekben zajló közösségi felmérések módszertanát. A 8 településből kettő (Komárom és Nyergesújfalu) nagyobb 5.000 fősnél, ami nagyjából az a határ, ahol ezek személyes kapcsolatokon alapuló, ajtó-tól-ajtó-ig járó módszerek alkalmazhatóak. Annak érdekében, hogy minél szélesebb körben bevonhatóak legyenek azok is, akik egyébként kevésbé tartanak kapcsolatot a helyben aktív emberekkel, csoportokkal, hogy a fiatalok közül is minél többen úgy érezzék, hogy tudnak mit kezdeni a folyamattal, kísérletet teszünk a kérdőívek online elérhetőségének biztosítására.

Látható, hogy az anyagi források szűkössége után a kevés lehetőség és a közösségi ügyeket

elköteleződésének, lelkesedésének, motiválásának és cselekvési szándékának szükségességét.

A projekt vezetése felkérte a helyi szereplőket az első közös műhelymunkára, aminek célja az volt, hogy együtt tekintsék át a projektet és a tervezett folyamatot annak érdekében, hogy településenként is testreszabott módon indulhasson el a közösségi felmérés. Ennek érdekében meghívót kaptak a fejlesztésben dolgozó szakmai munkatársak (7 közösségsszervező és 8 mentor), a helyi humán közszolgáltatásokban dolgozó munkatársak egy köre, helyi civil szervezetek tagjai, aktivistái, önkéntesei, helyi egyházi közösségek, szervezetek és egyéb helyi informális közösségek tagjai, önkéntesei. A műhelymunkák során világossá vált a közösségi felmérés megvalósításáért felelős 50 helyi ember számára a feladat, a keretek és a módszerek, és az ő felelősségük ebben a folyamatban. A szakértői segítséggel a résztvevők elkészítették saját maguk számára a helyi „potentátok” a lehetséges „helyi aktív mag” listáját, akikkel felkészültek a feltáró interjúk lebonyolítására. Ez már az első lépése a közösségi felmérésnek, aminek erre a térségre aktualizált leírása a következő pontban olvasható.

Jelen programban **nagyon fontos első lépések** zajlottak már a **pályázat előkészítése és a megvalósítás elindításának** folyamatában. Több civil és helyben aktív, meghatározó társadalmi szereplő a tervezés elindulásától részt vett a folyamatban. **A pályázat indításakor** első körben a megvalósításban érintett megbízó **Nyergesújfalui Önkormányzat polgármesterével és munkatársaival részletesen egyeztettük a tervezett folyamatot**, annak várható lépéseit és a felmerült kérdéseket, esetleges nehézségeket. Ennek eredményeként első lépésként **a térség 50 társadalmi folyamatokban érintett aktív szereplőjével való közös felkészítést** kezdtük el.

leginkább alkalmasnak tűnő módszereket. Számbavettük azt is, a folyamat mely pontjain lesz szükségük várhatóan külső segítségre, pontosan mit és hogyan érdemes első lépésként tenniük annak érdekében, hogy a helyiek érdeklődését felkeltsék a közös cselekvés iránt.

Ennek az első (két) műhelymunkának, amelyekre Nyergesújfalun és Komáromban került sor június közepén, a résztvevőknek kézbe adott összegző anyagai az 1. mellékletben megtalálhatóak. A műhelymunkák első körének eredményeként a helyi aktív mag tagjai felkészülten kezdték meg a feltáró interjúk készítését. Jelen anyag leadásának időpontjában rendelkezésre álltak az első interjúk vázlatos rögzítései, amelyek anonimizált összegzései a 2. mellékletben találhatóak.

Az interjúalanyok kiválasztásánál a következő szempontokat javasoltuk figyelembe venni a közösségi aktivizálást kezdeményezők számára:

- **kezdjék azokkal** a beszélgetéseket, akikkel jó viszonyban vannak, ismerik őket, és biztosak lehetnek a megkeresésük szíves fogadtatásában
- **vegyék számba** (ezt megtettük településenként a felkészítő műhelymunka során, közösen) azokat, akik meghatározó véleményvezérei, potentátjai, tehát elismert tagjai a helyi társadalomnak, és keressék közülük azokat, akikkel megfelelő a kapcsolatuk
- **gondolják át**, milyen különböző csoportjai vannak a helyi társadalomnak akár kulturális, akár nemzetiségi, akár lakókörzetek, egyházi közösségek stb. szempontjából, és lehetőség szerint ezekből a körökből is válasszanak interjúalanyokat
- **sokat segít** a továbbiakban, ha sikerül olyanokkal beszélgetni első körben, akikről feltételezzük, hogy érdekelni fogja őket a közös gondolkodás, közös cselekvés lehetősége, tehát akik ezzel az első interjúval is magunk mellé állathatóak, és akik a későbbiekben várhatóan bekapcsolódnak majd az interjúzásba, közösségi beszélgetésekbe, kérdőív készítésbe vagy kérdezésbe, vagy további közösségi akciókba.

A tervek szerint július-augusztus folyamán elkészülnek az első körös interjúk (ez teljesülni látszik) és tovább folytatódik az aktív mag felkészítése.

A következő lépés **az interjúk során szerzett tapasztalatok megvitatása** (erre augusztus 7-én kerül első körben sor Nyergesújfalun) két szempontból:

- **Milyen volt az interjúk fogadtatása?** Mennyire sikerült aktivizálni másokat? Mi szükséges a továbbiakhoz?
- **Milyen témákat látnak felbukkanni?** Mennyire látnak olyat, amivel közösségi módon érdemes lehet foglalkozni helyben? Miket lehet érdemes kérdőívvel megkérdezni?

A tartalmi egyeztetéseken túlmenően a következő műhely után elkezdjük a felkészítést azokkal, akik szívesen vesznek részt, tanulnak újat a kérdőívek készítéséről, online felületek kezeléséről.

Mindezek mellett a feltáró interjúk során aktivizált csoportok számára lehetőséget kínálunk, hogy közösségfejlesztő szakértő segítségét kérjék helyi megbeszélések szervezésére, ahol a helyi csoportok megerősítése, a következő lépések közös megtervezése történhet.

Annak fényében, hogy mire jutnak a helyi kérdezők a településeken, várhatóan augusztus-szeptemberben egyes településeken **megkezdhető a kérdőívek** előkészítése. Ahol a helyi közösség tagjai aktivizálhatóak, **helyi közösségi beszélgetéseket** szerveznek a helyi közösség szervezői, illetve az aktív civil szereplők.

Minél több helyi közösségi beszélgetésre kerül sor a felvetett témák kapcsán, annál szélesebb kör érhető el és aktivizálható a közösség tagjai köréből.

A tervek szerint **szeptemberben elkészülhetnek a kérdőívek** és megkezdődhet a lekérdezésük. Nagyon fontos hozadéka van annak, ha a helyben érintett lakosok közül minél többen bekapcsolódnak ebbe a közös munkába is.

A cél nem az, hogy minél több formálisan kitöltött kérdőív legyen!

Minél többen kezdenek el beszélgetni közös ügyeikről, annál többen egymásra találnak azok közül akik szívesen cselekednének. Az erre irányuló szándék és igény minden eddigi interjúból kiviláglik, ennek a folyamatnak a célja éppen ennek támogatása.

Például Nyergesújfalun a gyerekeknek szánt programok, a Duna-part minél többek számára vonzóvá tétele, közösségi programok, sportolás, stb. olyan témák, amelyek egyszerűen közös szándék esetén csoportos esti futásokban is testet ölthetnek, aminek semmiféle eszköz vagy pénzigénye nincs, a közös élmények azonban növelik a bizalmat és alapot teremtenek a további közös cselekvésekhez.

De Bajóton például volt aki felajánlotta, hogy a sokakat zavaró szemetet összeszedő akciót szervezne, vagy virágosítani a környezetét, másokkal is együttműködve.

Mindenképpen időt kell hagyni ezeknek az ötleteknek a kidolgozására és egyeztetésére. Ebben van nagy szerepük a helyi közösség szervezőknek, együttműködve a helyi civilekkel, a külső közösségfejlesztő támogatásával. A helyi folyamat széttarthat az egyes települések között, a közös és igény esetén helyi műhelybeszélgetésekkel, találkozókkal alkalmazkodni lehet ezekhez a folyamatokhoz is.

A **kérdőívek** szeptemberi, esetleg októberi **lekérdezése után október-novemberben elkészülhet ezek összegzése**, amelyről a helyi közösségek tagjaival közösen a szakértők településenként elkészítik a **települési közösségi helyzetfeltáró dokumentumokat**. Ezeket a dokumentumokat az egyes helyi közösségek döntésének megfelelő formában nyilvánosságra hozzuk (akár online elérhető és letölthető formában, de ahol igény mutatkozik rá, helyben papír alapon is kiadhatják) és szintén a helyiek döntése értelmében és az általuk választott módon tovább dolgozhatnak vele. A lehetséges kimenetek:

- civil fórumon megvitatják
- kis közösségekben, csoportokban lakossági beszélgetéseket szerveznek a felmerült témák mentén
- ha a képviselő-testület szükségét érzi, napirendre tűzheti
- vagy a felmerült témák mentén érdeklődő csoportok, civilek megkezdhetik az őket érdeklőd programok, kezdeményezések megszervezését.

Ez azt jelenti, hogy minden településen születhetnek olyan kezdeményezések, amelyek a lakosság egyes szűkebb vagy tágabb csoportjait érdeklő módon lendületet adhatnak a helyi közösségi életnek, közéletnek.

Ahol a folyamat tart 2018. július végén

A tervezett ütemezésnek megfelelően megkezdődött a helyi aktív mag tagjainak felkészítése a közösségi felmérés módszertanára, feltáró interjúk készítésének fogásaira, a közösségi elképzelések támogató fogadására, a kérdőívek készítésére, online eszköztár használatára.

A települések felében július végére elkészültek az első feltáró interjúk, amelyek megvitatására a következő műhelytalálkozókra kerül sor. Láthatóan nagyon különböző a települések fogadókészsége egy ilyen folyamat kapcsán, ezért a közösségfejlesztő szakemberek rugalmasan alakítják az alkalmazott módszereket. Ott, ahol kisebb a hajlandóság első körben, ott a kérdőívek témaköréit szűk körben határozzuk meg. Ahol van igény arra, hogy minél több közösségi beszélgetés történjen, ahol van érdeklődés és szándék ilyen jellegű közös gondolkodásra, ott ilyen jellegű segítséget nyújtanak a folyamat-tanácsadást biztosító fejlesztők.

Minden jel szerint kialakulnak azok a nyitott körök, akik lehetőségnek látják ennek a projektnek az eszközeit. A feltáró interjúk első formális összegzése ebbe az irányba mutatnak. Településenkénti részletezés nélkül megmutatjuk az interjúk lejegyzései alapján készült szófelhőket, amelyek kellően plastikusan érzékeltetik a településenként különbségeket is, illetve az interjúk pozitív fogadtatását.

Az első kérdés az volt, hogy mit jelent a megkérdezett számára itt élni? A beszélgetés során az interjúk készítőinek javasoltuk, hogy ha szükséges, kérdezzenek még: Mi jó itt? Mitől szeret itt élni? Mi nem jó itt?

A Nyergesújfalun készült interjúkból ez a kép bontakozott ki:

A pozitív vélemények nagyon erősek és sokan fogalmazták meg azt, hogy jó itt, szeretnek itt élni. Hasonló válaszok születtek a többi településen is.

Mellékletek

1. melléklet A közösségi felmérésre felkészítő első műhelyek módszertani segédanyagai

A közösségi felmérésről – általános tudnivalók

„Hazánkban a tudatos közösségfejlesztés XX. századi mintáját adják a népfőiskolai mozgalmak, NÉKOSZ mozgalmak, de említhetjük a Műszaki Egyetemen a nyolcvanas években tett kezdeményezéseket. Szakmaként a népművelésből nőtt ki, az 1989-es politikai változást követően létrejött Közösségfejlesztők Egyesületéhez köthető. Az iskolateremtő Varga Tamás és Vercseg Ilona meghatározásában a közösség szervezés (community organisation) v. **közösségfejlesztés** (community development) **elsősorban települések, térségek, szomszédságok közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztését jelenti, amelyben kulcsszerepe van a polgároknak, közösségeiknek és azok hálózatainak**, valamint a helyi szükségletek mértékében a közösség szervezőknek és fejlesztőknek is, akiknek bátorító–ösztönző, informáló, kapcsolatszervező munkája életre segítheti vagy kiegészítheti, megerősítheti a meglévő közösségi erőforrásokat.”

Forrás: <http://mokk.skanzen.hu/a-kozossegfejlesztes-hazai-trendjei-innovacios-lehetosegek-a-muzeumokban.html>

A közösségfejlesztés folyamata bár nagyon eltérő lehet különböző helyeken, körülmények között, egy egyszerűsített ábrán is megjeleníthetjük:

A közösségfejlesztés fázisai¹

9–12 hónap a folyamat. Kb. 1–2 év kell a folyamat megszilárdításához.

Forrás: <http://mokk.skanzen.hu/admin/data/file/20151009/beke-marton.pdf>

A közösségfejlesztés és [közösségszervezés](#) társfogalmak, mi közösségfejlesztésben, egészen pontosan annak egy módszerében, feltáró, aktivizáló fázisában dolgozunk a közösségi felmérés segítségével. Az így feltárt helyi társadalmi problémákkal, igényekkel az aktívra vált helyi lakossági csoportok a későbbiekben saját döntéseik alapján dolgoznak tovább.

A közösségi felmérés egy igazi hungarikum, magyar közösségfejlesztők dolgozták ki a lépéseit évtizedekkel ezelőtt. A közösségi felmérés definíció szerint

egy „ajtótól ajtóig” történő, a **helyi lakosok aktív részvételével** megvalósuló, **közösségfejlesztő aktivizáló módszer**, amelyen keresztül **mindenki megszólításra** (bevonásra) **kerül** a településen, és a közjóért cselekvők köre szélesedik.

A tevékenység célja:

A helyi cselekvők körének további szélesítése.

A helyi embereket valóban érdeklő ügyekről széles körű véleményhalmaz gyűjtése, a közösség tagjainak cselekvési hajlandóságát és cselekvési kapacitását is célzó felmérés.

A legszélesebb körű megszólítás. Azok is állást foglalnak, véleményt nyilvánítanak, akik ezt eddig azért nem tették meg, mert személyesen, szóban nem volt rá alkalmuk, kedvük.

A kérdőív összeállításának és a felmérés megvalósításának feltétele: rendelkezünk a közösségi interjúk és a közösségi beszélgetések elemzett eredményeivel!

Alkalmazott eszközök és módszerek:

A közösségi felmérés során tehát a szomszédok keresik fel egymást egy, a kezdeményezők által a közösségi beszélgetéseken összeállított kérdőívvel. A kérdések azokat az alternatívákat ajánlják választásra, amelyek e beszélgetések során kikristályosodtak. A kérdőív azonban nem csak véleményekre kíváncsi, hanem fejlesztési ötletekre is, és a választások mellé rendelhető cselekvési kapacitást is feltárja, hogy az adatok összegzése és az eredmények értékelése után több közösségi csoportban is megindulhasson a tervezés és a megvalósítás. Ha a nyilvános közösségi beszélgetéseken felvetődik a közösség minden tagja megkérdezésének, bevonásának gondolata, a fejlesztő(k) megkérdezheti(k), hogy a jelenlévők részt vennének-e egy teljes körű közösségi feltárás megszervezésében és lebonyolításában?

Röviden ismertetni lehet a munka menetét, és ha a közhangulat igenlő, újabb találkozót lehet megbeszélni a lakosokkal, most már a munka konkrét megszervezésére. Megígérheti(k), hogy minden lezárt témáról összeállít(anak) egy kérdéssort opcionális válaszokkal, s valamennyi téma kivesézése után pedig egy kérdőívjavaslatot, amelyet végül a közösség tagjai megvitatnak, korrigálnak és jóváhagynak. Az így összeálló kérdőívet azután a kezdeményezők széthordják a településen/szomszédságban élő minden felnőtt állampolgárhoz, majd beszedik, munkacsoportokban elemzik és értékelik, s belőle cselekvési tervet készítenek, amelynek megvalósítását a folyamat során megalakult civil szervezetek és az általuk szervezett belső és külső partnerek együttesen végzik.

Végül az eredményeket és a cselekvési tervet a szélesebb kör tagjai, az „aktív mag” bemutatja a nyilvánosságban, és kiadvány formájában is elkészíti, s ezt minden háztartásba személyesen elviszi. Ajánlott, hogy a közösségi felmérés eredményeit és a helyi cselekvési tervet a település képviselőtestülete megismerje, megtárgyalja és tevékeny szerepet vállaljon a megvalósításban.

Eredmények, várható kimenet:

- A helyi cselekvők köre tovább szélesedik;
- aktivizált, tudatosuló, a helyi cselekvésre képessé váló lakosság;
- erősödő közösségi identitás;
- cselekvő közösségi csoportok létrejötte;
- új kapcsolatok, szomszédsági viszonyok és partnerségek kialakulása;
- helyi nyilvánosság fejlődése;
- együttműködés a közjóért.

(Fentiek forrása: <https://cskwiki.hu/kozossegi-felmeres-2/>)

További ajánlott irodalmak, példák:

- Cselekvő közösségek aktív közösségi szerepvállalás, EFOP-1.3.1-15-2016-00001
Közösségfejlesztés módszertani útmutató
https://cskwiki.hu/wp-content/uploads/2017/09/csk_utmutato_kozossegfejlesztes_online_20170331-1.pdf
- Az IKSZT-k számára ajánlott módszertan is használható kiindulópont
http://ikszt.modszerkozpont.hu/kezikonyv/K%C3%B6z%C3%B6ss%C3%A9gi_felm%C3%A9r%C3%A9s
- Egy régi fejlesztés, a felmérés részleteit is ismertető dokumentumban
http://www.pafi.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/cb64d6a7ffc532248525670c0080efa5/1c83c7acc912e4fec1257080002a0495?OpenDocument
- **És itt egy friss példa, online közösségi felmérés kérdőív** <http://szabadhidveg.hu/kozossegi-felmeres/>

A helyi közösségi felmérés folyamata Komárom és Nyergesújfalu körzetében

Áttekintő összegzés

Előkészítés:

A projekt vezetése felkérte a helyi szereplőket a bekapcsolódásra:
a fejlesztésben dolgozó 15 szakmai munkatárs (7 közösségsszervező és 8 mentor)
a helyi humán közszolgáltatásokban dolgozó munkatársak
helyi civil szervezetek tagjai, aktivistái, önkéntesei
helyi egyházi közösségek, szervezetek és egyéb helyi közösségek tagjai, önkéntesei.

Szakmai felkészülés I.:

25-25 fővel Nyergesújfaluban (2018. június 18.) és Komáromban (2018. június 19.)
műhelymunka a feladatok és módszerek pontosítása érdekében

Meddig jutunk:

- világossá válik a közösségi felmérés megvalósításáért felelős 50 helyi ember számára a feladat, a keretek és a módszerek, az ő felelősségük megvalósítani a közösségi felmérést
- településenként közösen elkészül a lista a „helyi mag” lehetséges tagjairól

Ahol segítséget találunk:

- általános: https://cskwiki.hu/wp-content/uploads/2017/09/csk_utmutato_kozossegfejlesztes_online_20170331-1.pdf
- a műhelyeken elhangzottak prezentációja

Feltáró interjúk:

2018. júliusában készülnek az egyénileg készülő feltáró interjúk, amelyeket a kérdezők rögzítenek. (A beszélgetések után a legfontosabb felmerült témákat, felvetéseket az interjúalanyok által mondottaknak leginkább megfelelően leírják és a többi helyi felmérővel megosztják.)

Meddig jutunk:

- Megszületik a közösségi felmérés témaköreinek első körös listája, ami alapján a kérdőívek elkészíthetőek.
- Bővül azoknak a köre, akik aktívan bekapcsolódnak a közösségi munkába.
- A helyi adottságokra, igényekre reflektáló szakmai módszertani anyag készül júliusban

Közösségi kérdőívek elkészítése:

2018 nyarán (július-augusztus fordulója) a 8 településről készült feljegyzéseket összegzik a helyi kérdezők és külső segítő szakemberek. Ekkor kerül sor egy újabb 25 fős műhelytalálkozóra (3.

alkalom), ahol felkészülünk a kérdőívek tartalmi és online felületen történő elkészítésére és azok lekérdezésére.

Meddig jutunk:

- A helyben felmerült témákból kérdőívet készítünk
- Megtanulunk online kérdőívet készíteni, ami magától összegzi (nem értékeli!) az eredményeket

Kérdőívezés:

2018 augusztusában és szeptemberében megtörténik a kérdőívek lekérdezése. Minél több emberrel beszélgetünk és kérjük tőle a kitöltést. Aki igényli, azzal együtt töltjük ki. Először online kitöltést kérünk, de akiknek ez problémát okoz, azoknak a papíron kitöltött kérdőíveit a helyi kérdezők feltöltik az online felületekre.

Meddig jutunk:

- Megszületnek a válaszok a közösen feltárt helyi ügyekről szóló közösségi kérdőívre
- Az online felületen a kérdőív eredményei automatikusan összegezhetőek
- Kész a kiinduló anyag a tartalmi értékeléshez

Ahol segítséget találunk:

- A Társadalmi Összetartozásért Alapítvány szakértői

Közösségi felmérés feltáró és aktivizáló szakaszának kiértékelése és összegzése

2018. kora őszén sor kerül a 4. műhelymunkára, ahol az online összegzett eredményeket a „helyi mag” régi és új tagjaival együttműködve megvitatjuk, értékeljük.

Meddig jutunk:

- A közösségi felmérésre adott válaszokat a közösségi aktivizálás eredményeként bevont helyi, cselekedni kész tagjaival együtt megvitatjuk, és egyeztetjük a közösségi felmérés eredményeit összegző, vitaanyagnak is használható dokumentumának tartalmát.

Ahol segítséget találunk:

- A 4. műhelyt megelőzően a települése kemény magja segítséget tud kérni a külső szakértőktől az összegzett eredmények helyi közösségi megvitatásának előkészítéséhez, lebonyolításához.
- A Társadalmi Összetartozásért Alapítvány szakértői elkészítik a közösségi felmérés eredményeit összegző dokumentumokat mind a 8 településre.

A közösségi felmérés eredményeit összegző dokumentumok nyilvánosságra hozása és lakossági fórumok szervezése a közösségi cselekvések megalapozása, elindítása érdekében

2018 késő őszén a településenként elkészült összegző dokumentumok, vitaanyagok online és az egyes települések által igény esetén papír alapon is megjelenő eredményeit széles körben elérhetővé tesszük. A helyi aktív közösség tagjai megvitatják, ennek formáját közösen döntenek el, lakossági fórumot szerveznek, vagy képviselő testület elé viszik, a helyi aktivitások, igények függvényében.

Meddig jutunk:

- Elkészül a közösségi felmérés kiértékelése, erről településenként egy összegző dokumentum születik.
- A helyi nyilvánosság számára érdemi vitaanyag születik, ami a helyi közösséget foglalkoztató kérdéseket, ügyeket tartalmazza, és az erről szóló lakossági véleményeket teszi láthatóvá.
- Bővül a helyi közösségi életben aktívan részt vevők köre.
- Megszületik egy kiindulási alap a helyi közösségek számára, amely alkalmas lehet arra, hogy helyi cselekvési terveket fogalmazzanak meg, segítség a tervezett közösségi programok, akciók, kezdeményezések, rendezvények előkészítését, megvalósítását.

Ahol segítséget találunk:

- műhelyek prezentációi
- jelen dokumentum és egyéb segítő módszertani anyagok, amik a folyamat során elkészülnek
- A közösségi felmérésről – általános tudnivalók című dokumentum és azon található példák, irodalmak
- a Társadalmi Összetartozásért Alapítvány szakértői

2. Melléklet A feltáró interjúk első körös eredményei

Első körös információk a feltáró interjúk alapján, a közösségi felmérési folyamat indításakor

A feltáró interjúk 2018. júniusában és júliusában készültek, jelen projekt keretében, Nyergesújfalu város megbízásából. Az interjúkat a helyi közéletben aktív emberek, önkormányzati munkatársak, a projektben alkalmazott közösségszervezők és mentorok készítették, a Társadalmi Összetartozásért Alapítvány szakmai támogatásával. A táblázatban az anonimizált válaszok vázlatos összegzése található, amelyek jelzik, a helyi véleményvezérek milyen fő témákat, kérdéseket tartanak fontosnak saját településeik kapcsán. Ezek alapján készülnek majd a települési kérdőívek.

Mit jelent számára itt élni?	Min változtatna és milyenre?	Ő mit tenne a változásért?
Bajót		
Jó levegő, nyugalom, csend, természet	Unalmas vendéglátóegység, idősek ülnek csak sör mellett, nincs zene	
Tiszta levegő, nyugalom csend, hagyományok, emberi kapcsolatok	Zavarják a környezetszennyezők, kábelégetők, és akik mások munkáját nem becsülik, pl. virágokat kitapossák értelmiségieket nem becsülik	Régebben volt önkormányzati képviselő, egyházközösség elnöke, újságot alapított. Közterületet szépíti
Itthon érzi magát, az idősektől lehet kérdezni Együtt tudnak élni helyben a cigányok és a többiek A beköltözőket befogadja a falu	A helyi intézményekben a bajótiak nem kapnak vezető szerepet A Karitászbán, polgárőrségben nincs cigány vezető, úgy érzi, kirekesztik őket a munkahelyeken is	15 évig önkormányzati képviselő, 20 évig cigány kisebbségi vezető volt Szívesen átadja a tapasztalatait a cigány és a nem cigányok együttélése kapcsán
Hasonló táj mint a szülőhelyemen Nyugalma, szép környezet, barátságos emberek Sokan az itt élők közül nem tisztelik a környezetet (szemetelés, illegális lerakás)	Környezetvédelmi csapatot kellene szervezni a cigány kisebbségi önkormányzattal együtt Jogszabályok szigorítását kellene kezdeményezni és az önkormányzatoknak nagyobb szabadságot adni büntetések kiszabására A fiatalok körében nincs aktív mag, közösségi élet. 5 osztálytól más településen tanulnak és nehezen vonhatóak be a helyi közösségi életbe	Hagyományok ápolása, asszonykórus felkészítése fellépésekre Személyes részvétel szemétszedésben
Nyugalom, jó buszközlekedés	Járdák, ne legyen sok szemét	
Nyugalom, csend, hogy falu	Közlekedés fejlesztésre szorul	
Jó levegő, nyugalom, csend, természet, lehet sokat kirándulni	Több ház előtt nincs levágva a fű Járdák felújítása	

Mit jelent számára itt élni?	Min változtatna és milyenre?	Ő mit tenne a változásért?
	Utcák szépítése	
Itt született, nem menne el semmi pénzért Jól működő egyházközség Gyönyörű környezet	Illegális személerakás, tudatosítani az emberekben, hogy tönkretesszük vele a környezetünket	Szemétgyűjtési akció szervezése
Itt születtem, egész életemben itt éltem, mindenkit ismerek	Utak, járdák állapota Több virágot a közterületekre	Ha felkérnek valamire, szívesen segítek
Generációk óta itt él a családom Szép a környezet Csendes kis település, néha emiatt kicsit unalmas is	Kulturális élet fellendítése, fiatalok bevonása	Szervezési feladatok elvállalása
Nagysáp		
Nyugodt szép, csendes környezet, szeret itt élni Családi gyökerei is ide nyúlnak, itt a munkahelye is. Ami nem jó, hogy kulturális és egészségügyi intézmények messze vannak	Több munkahely kellene helyben, és több olyan szolgáltatás, ami kiszolgálja az itt élők igényeit	Olyan szakemberek és vállalkozók megkeresését vállalná, akik partnerek lennének ebben a fejlesztésben Fiatal családok letelepedését támogatná, segítené
Azért szeretek itt élni, mert helyben van a munkahelyem, itt élnek a szüleim Csendes, nyugodt környezet De sokat kell utazni, ha ügyintézésért vagy kulturális programra	A lakosság összetételén (?) és egymáshoz való kapcsolatán kellene változtatni Összetartóbb és egymást elfogadóbb kapcsolatokat kellene kialakítani	Olyan programok szervezésében venne részt, ami a lakosság minden csoportját mozgósítja és egymáshoz igazítja
Csend, nyugalom Az emberek ismerik egymást, biztonságérzet és közösséghez tartozás érzése Kevés helyben a munkahely, fiatal családokat nem tudja megtartani	Élhetőbb, aktívabb, összetartóbb, egymást segítőbb, nagyobb társasági és pezsgőbb közösségi élet Többet kellene foglalkozni az aktív közösségi emberekkel, őket helyzetbe hozni, kapcsolataikat előmozdítani a döntéshozók irányába Fiatalok itthon tartása Közösségi ház létrehozása	Bevonnám a fiatalokat a falu mindennapi életébe, a falu közösségi életének fellendítésére irányuló programokban a döntéshozásba Menedzselném a falut címerünk agyagba öntésével, képeslapok és a falut ábrázoló bögrék árusításával
Gyerekkorom óta itt élek, minden ideköt Látom ahogy a falu megújul, parkok, művelődési ház, csodás környezet	A lakosoknak több szolgáltatás A fiataloknak és időseknek több szórakozási, kapcsolódási lehetőség, kulturális programok szervezése	Résztvétel a lehetőségek felkutatásában
Nyugodt, csendes tiszta környezet,	Kevés a bolt, az emberek többsége	

Mit jelent számára itt élni?	Min változtatna és milyenre?	Ő mit tenne a változásért?
tiszta levegő Barátságosak az emberek, szinte mindenki ismer mindenkit Jó hogy van óvoda és iskola is	kénytelen autóba ülni Akik viszont ezt nem tehetik meg, kénytelenek drága pénzért megvásárolni helyben az alapvető dolgokat Jó lenne hentes, kenyérbolt és a fiataloknak szórakozási lehetőség	
Itt születtem, ide jártam iskolába, a szüleim is ide születtek Jó a levegő, szép a környezet	Ritkán vannak egészségügyi szűrővizsgálatok, háziorvossal és védőnővel kéne megszervezni	A szervezés lebonyolításában szívesen részt veszek
Nyugalmas és biztonságos a község, mindenki ismer mindenkit Hiányolom a közösségi életet a fiatalok számára, klubokat, szakköröket kellene szervezni, hogy ne csatangoljanak az utcán. Egy helyiség is jó lenne nekik, ahol össze tudnának jönni	Az emberek közömbösségén kellene változtatni, de nem tudom, hogyan? A fiatalokat, tiniket kellene összefogni, és jó lenne egy ilyen dolgozó, akinek ez a munkája, és aki minden korosztályt össze tudna fogni	Önkéntes munkát tudnék vállalni, esetleg kisebb anyagi támogatást is tudnék adni
Kicsi, biztonságos a falu A közösségi élet alacsony szinten van Tudom hogy van néhány csoport, dalkör, néptánc önismereti csoport, de ezt kevésnek gondolom Igaz, azt is tudom, hogy a rohanó világban az embereknek nincs idejük rendszeresen eljárni klubokba, a kevés szabadidőt inkább családjukkal, barátaikkal töltik	A kevés szabadidőtől függetlenül jó lenne egy olyan közösségi hely, ahol időnként össze lehetne jönni. Tudom ennek anyagi vonzata is lenne. Az emberek összetartásán kellene változtatni, hogy ne legyenek közömbösek egymás iránt. Hogy hogyan azt nem tudom...	Néha tudnék segíteni, de rendszeresen nem tudok feladatot vállalni
Szeretek itt élni, nyugodt, családi falu Jó hogy mindenki ismer mindenkit A közlekedés elég nehézkes, ritkán járnak a buszok Hiányolom a programokat, ahol az emberek kicsit össze tudnának jönni, összebarátkozni	Aktívabbá kellene tenni az embereket valahogyan Olyan programokat kellene szervezni, ahova szívesen elmennek az emberek, de azt is tudom, hogy ez nehéz feladat	Szervezni nem tudnék semmit, de szívesen segédkeznék a rendezvényeken
Nyergesújfalú		
Nagyon szép környezet, itt a Duna, a sok hegy. Szinte mindenkit ismer. Ami nem jó az a túl forgalmas főút, meg az hogy itt van egy nagy vegyipari üzem.	A túl nagy forgalom végett elkerülő út építése és egyértelműen kihasználná a Duna adta lehetőségeket.	Népszerűsíteni a Duna partot (akár a médiában is)

Mit jelent számára itt élni?	Min változtatna és milyenre?	Ő mit tenne a változásért?
<p>Én nem vagyok törzsgyökeres nyergesi, de már többet éltem itt, mint máshol. Szeretek itt élni, sok mindenkit ismerek, gyönyörű a környezet, a hegyek, a Duna. Tényleg gyönyörű helyen, folyamatosan fejlődő kisvárosban élünk, amit sokkal jobban kellene értékelnünk. Például itt van a Duna part, tiszta szemét, mocsok, erre oda kellene figyelni és valahogy azt megoldani, hogy ez ne legyen így, figyelni és büntetni, aki szemetel, de nem simán csak véletlen elejt egy papírzsebkendőt, hanem konkrétan óriási kupacokat tesz le.</p>	<p>A Duna partot használnám ki jobban, a város turisztikájának is biztos jót tennie, ha normális lenne a part, programok, szabad strand, stb. Így lehet, hogy a nagy kupac szemeteket se tennék le, mert nem tudnák letenni.</p>	<p>Én eddig is vigyáztam a környezetemre, ezek után is fogok, erre szívesen felhívom a környezetem figyelmét is, ők a többi ismerősük figyelmét és ezzel hátha előbb vagy utóbb javul a helyzet.</p>
<p>A városunk nem túl nagy nem túl kicsi, pont elég, sok embert ismerek, ez biztonságot ad, tudom, hogy adott problémával mikor kihez kell fordulni. Ami nem jó, hogy a Duna part nagyon el van hanyagolva, rengeteg ott a szemét, kihasználatlan.</p>	<p>Biztos, hogy a Duna parttal kezdenék valamit. Például normális szabad strandot alakítanék ki, sokkal jobban rendben tartani. Nagyobb figyelmet fordítanék a gyerekek sportolására, tudják, hogy milyen sportágak közül választhatnak, legyen lehetőségük mindegyiket kipróbálni és mindenki számára elérhetővé tenni a sportolást.</p>	<p>Szívesen szerveznék programokat kimondottan a Duna partra. A sport terén is szívesen segítenék.</p>
<p>Minden jó itt, mindenhova gyalog eljutok. Jó, hogy már mozi is van. Ami nem túl jó, hogy kevés a szórakozási lehetőség városban belül.</p>	<p>Jó lenne, ha több szórakozási lehetőség legyen minden korosztály számára. Napközben gyerekekkel, este a felnőtteknek. A játszótereket felújítanám, illetve újakat hoznék létre.</p>	<p>Ha lenne lehetőségem Nyergesen dolgozni, akkor biztos, hogy részt vennék ezeken a programokon</p>
<p>Tetszik, hogy itt jó a közbiztonság, tisztaság van, sok a bolt, jó, hogy van bicikliút, nagyon szeretek itt lakni, pedig nem vagyok törzsgyökeres nyergesi. Ami nem jó, hogy ritkán van fűnyírás.</p>	<p>Legyenek normális játszóterek, olyan, ami el van kerítve, nyugodtan el lehet engedni a gyerekeket, nem hordja oda senki az állatait, stb. Több gyerek program, családoknak szóló.</p>	<p>Bármiben igyekeznék segíteni, ha attól a gyerekeknek jobb lesz</p>
<p>Szeretem, hogy minden közel van, nem muszáj autóba ülni, szinte</p>	<p>A játszótereken változtatnék, nagyon rossz állapotban vannak, fel</p>	<p>Ezen még nem gondolkodtam, de az biztos, hogy részt vennék a</p>

Mit jelent számára itt élni?	Min változtatna és milyenre?	Ő mit tenne a változásért?
minden van itt (orvos, bankok, különböző üzletek, iskolák, óvodák). Egy valami, amitől szinte minden tökéletes lenne, ha lenne egy Tesco, vagy bármi ilyen nagyobb üzlet.	kellene őket újítani és újakat is csinálni. Csinálnék egy kutyafuttatót is. Kicsit fejleszteném az uszodát is, kicsivel több gyerek program is jó lenne, főleg olyan ahol a gyerekek is elvannak és anyuka is ki tud kapcsolódni kicsit.	programokon.
Már kevés sajnós az igazi nyergesi, túl sok az idegen, akik nem vigyáznak úgy a rendre, nincs fegyelem, mindent meg lehet csinálni (szemetelés, rongálás), mert nincsen semmilyen következménye.	A parkolás és parkolók, amin változtatnék. Kellenének olyan emberek, akik szigorú rendet tartanának, be tudnák tartatni a lakossággal a szabályokat. Iskolákban komolyabban venni az ilyen fajta alapdolgozatokat, ezekről jó lenne, ha tartanának előadásokat. (ne szemetelj, óvd a környezetet, idősebbek tisztelete, stb.) Az idősek klubjában előadásokat tartani a helyes közlekedésről, nem ismerik a KRESZ-t mégis aktívan részt vesznek a forgalomban, nem kicsit veszélyeztetve másokat. Lakossági fórumok szervezése is fontos lenne, ahol mindig el kellene mondani pl. azt, hogy az üzletek előtt ne az ott dolgozók parkoljanak, hanem hagyják meg a helyet a vásárlóknak, mindenki szedje össze a saját háza táján a szemetet, akkor is, ha nem ő dobta el.	Betartatnám a saját munkahelyem előtt a szabályokat és természetesen fel is hívnám erre mások figyelmét is.
Minden nagyon jó itt. Vannak programok, amikre szívesen el is megyünk családotul. Sok a bolt, sok mindent el lehet helyben intézni. Ekét dolog, ami nem jó, az hogy kellene még normális játszótér és egy normális cukrászda, ahova be lehet ülni a gyerekekkel.	Túl sok a főúton a teherautó, kamion, jó lenne, ha lenne nekik valamilyen elkerülő út. A postánál a parkolás katasztrofális, ezen mindenképpen változtatnék. Valamilyen módon parkolók kialakításával, vagy már szerintem az is megoldás lehetne, ha itt egyirányú lenne az utca (posta felől főútra ki lehessen hajtani, de ott azon a résznél behajtani ne lehessen, csak a rendőrséggel szembeni utcánál lehessen behajtani). A Duna parttal is többet foglalkoznék, nagyon	A jó érdekében szinte bármiben szívesen segítenék, de konkrétan még nem tudom, hogy esetleg én személy szerint miben tudnék.

Mit jelent számára itt élni?	Min változtatna és milyenre?	Ő mit tenne a változásért?
	szemetes, nem lehet látni és értékelni milyen gyönyörű helyen lakunk.	
Jó itt, de van pár dolog, amire nem figyelnek oda eléggé.	Nincs mindenhol gyepesítés a főúton, valahol csak a gaz van. Bizonyos helyeken nem lehet normálisan látni, közlekedni, mert úgy vannak elhelyezve táblák, stb. Télen kevés a hókotró. Lehetne valamit kitalálni a maradék, fáradt olaj és zsiradék elszállítására, jó lenne, ha havonta vagy két havonta erre is lenne lehetőség.	
Nagyon szép környezet, itt a Duna, a sok hegy. Szinte mindenkit ismerek, bár márcsökken az ismerősök száma, mert már mindenki a maga útját járja az ország különböző pontjain vagy akár külföldön. Ami nem jó az a túl forgalmas főút, meg az hogy itt van egy nagy vegyipari üzem, bár ez a gyár más szempontból jó, hogy van.	A túl nagy forgalom végett elkerülő út építése és kihasználnám a Duna adta lehetőségeket. Programokat szerveznék oda. A sportot is fontosnak tartom, legyen sokféle lehetőség, hogy a gyerekek tudjanak miből választani.	Népszerűsíténém a Duna partot a kisgyermekes anyukák körében, valamilyen formában biztos, hogy a sport terén is tudnék segíteni
Sok mindenkit ismerek, a kiskereskedők tudják, hogy melyik vevő mire vágyik, mit szeretne, mert jól ismerik őket. Jól fejlődik a város, szeretek itt lakni. Rossz: Sok helyen rosszak az utak, mellékutak nagyon.	Csináltatnék normális játszótereket, megcsináltatnám a mellékutakat is. Az utcákra szükség volna sokkal több kukára, lehet ennek hiánya is az oka a túlzott szemetelésnek.	Amiket elmondtam, azokban nem tudok segíteni, maximum annyival, hogy vigyázok a környezetemre
Nagyon szép környezet, itt a Duna, a sok hegy. Kulturált, mindig fejlődő szép város, szeretek itt lakni. Ami rossz az egyértelműen a levegő sajnos.	Igazából nagyon semmin, minden jó, a vezetőség is, hiszen folyamatosan fejlődik a város. Egy valami, ami azért zavar, az tényleg csak a levegő minősége. Jó lenne, ha fel lehetne szerelni valami levegő szűrőt a Zoltek miatt vagy akár a Cembrit miatt.	Ebben a dologban, ami engem igazán zavar, sajnos nem tudok segíteni.
Nagyon szeretek Nyergesújfalun élni egyelőre el se tudom képzelni, hogy máshol éljek. Viszont, mivel én az eterniti részen élek, így tapasztalatból mondom, hogy ez a	Valahogy a Cembrit bűzét és porát tüntetném el. Többet kellene őket ellenőrizni, mert tuti, hogy környezetvédelmi szempontból nem helyesen csinálják a dolgaikat.	Ebben a cembrates ügyben tudnék annyit segíteni, hogy van pár papírunk, hogy mi már milyen köveket mozgattunk meg, kinek milyen levelet írtunk, milyen

Mit jelent számára itt élni?	Min változtatna és milyenre?	Ő mit tenne a változásért?
városrész, azért elég el van hanyagolva, több figyelmet érdemelne, hiszen ez is Nyerges. Egy dolgot emelnék ki, ami nagyon rossz, az a Cembrit bűze, pora.		válaszokat kaptunk. Ezeket a papírokat szívesen odaadjuk, megmutatjuk annak, aki esetleg tudna segíteni, tudna egyről a kettőre jutni ebben az ügyben.
Szeretem a városunkat, jó itt élni, minden van, szinte mindent el lehet intézni városon belül. Ennek ellenére azért egy nagyobb áruház jó lenne, pl. egy Lidl. Rossz: a levegő szennyezése miatt a Zoltek és Cembrit itt léte.	Valahogy megoldani, hogy ezek a nagy gyárak kevésbé tudják szennyezni a levegőt. Csinálnék itt egy nagyobb áruházat, mint pl. a Lidl. Ez azért is lenne jó, mert lehetne gy kisbusz, ami összeszedi az időseket és elviszi őket vásárolni. Ha lenne egy ilyen nagyobb áruház, akkor ott letenné őket, mindent egy helyen megvehetnének, és a busz hazavinné őket csomagostul. A Május 1. téri parkolóra ráférne egy felújítás, mert ha esik az eső, akkor megáll avíz. A Május 1. téri szelektív hulladékgyűjtő mellett gázos a helyzet, tök idegenek odahordják a kuka mellé a szemetüket. Jó lenne valamit kezdeni a Zoltekkel, Cembrittel, mert elviselhetetlen a szag. Több kuka kellene az utcákra. Új normális nőgyógyász is jó lenne, fogorvos, sebészet nincs rendesen felszerelve.	Ezek közül többségében nem tudok segíteni, amiben tudnék a tudatos környezetvédelem.
Romániából jöttünk, először Esztergomban laktunk és a munka révén kerültünk ide Nyergesre. Mi a Duna lakótelepen élünk, ami szerintem az egyik legszebb környék itt. Nagyon élhető település, jó a lakosság összetétele. Az is olyan jó, hogy gyermekünk tudott itt általános iskolába is és gimnáziumba is járni. Jó, hogy van normális bicikliút, normális járda. Rossz: a kamion forgalom a főúton borzasztó, az állandó dübörgés nagyon nem jó.	Jó lenne, ha minél hamarabb elkészülne a művelődésház, mert egy ilyen városnak jár, hogy legyen egy szép normális művelődésháza. Jó lenne egy igazi, rendes orvosi ügyelet. Jó lenne egy nagyobb áruház, pl. Lidl vagy Tesco. Jó lenne kialakítani valahol egy szép zöld parkot, a Duna partot szépen megcsinálni, kihasználni a lehetőségeit, kialakítani ott valamit, pl. szabad strandod vagy egy sétáló részt. A piac túl el van dugva, jobban szem elé kellene tenni, lehet	Szemétszedésben részt vennék, környezet szépítésében is. Vigyázok a környezetre, szelektíven gyűjtöm a szemetet

Mit jelent számára itt élni?	Min változtatna és milyenre?	Ő mit tenne a változásért?
	máshonnan is jönnénk ide vásárolni	
<p>Szeretek itt élni, Budapesten dolgozok, de nem tervezem, hogy innen elköltözzek.</p> <p>Sok embert ismerek, gyönyörű a város, imádom a Dunát.</p> <p>Rossz: nem tudom, hogy kevés a sport lehetőség vagy csak rossz a reklámjuk és nem ismerem a lehetőségeket</p>	<p>A Duna parttal kezdenék valamit, jobban ki kellene használni, hogy van, ami a turisztikáknak is biztos jót tenne. Jobban ösztönözném a fiatalokat a sportolásra, és ha remek eredményeket érnek el, akkor azt biztos jutalmaznám, ha csak egy elismerő oklevéllel, de akkor is, hogy a város büszke lehessen rájuk</p>	<p>Amiben tudok szívesen segítek, de az elhangzottakban miben tudnék, nem tudom</p>
<p>Jó itt, egyszer már majdnem elköltöztünk a pénz miatt külföldre, de szerencsére nem így lett. Nagyon gyorsan fejlődik a város.</p> <p>Rossz: a Duna part nagyon el van hanyagolva, jó lenne, ha valahogy meg lehetne állítani ezt a borzasztó rombolást, szemetelést. Többet foglalkoztatnám az időseket</p>	<p>Csinálnék az időseknek programokat, nem csak a fiataloknak, hogy ezzel legyenek lekötve és ne forduljanak magukba. Például lehetne nekik színházlátogatást szervezni, vagy elvinni őket valamilyen gyógyfürdőbe, beszélgetős teadélutánokat összehozni nekik</p>	<p>Ha lennének ilyen programok az idős, idősebb korosztálynak, akkor biztos elvinném rájuk anyukámat és az ő társaságában reklámoznánk is ezt, hogy milyen jó és jöjjenek többen.</p>

3. Melléklet Gondolatébresztő minta közösségi felmérés kérdőívre Szabadkígyós példáján

Kedves Szabadkígyósi Fiatal!

Egy kérdőívet tartasz a kezvedben. Arra kérünk, hogy olvasd el figyelmesen, majd válaszolj a kérdéseinkre. Úgy gondoljuk Te is azok közé tartozol, akik azt szeretnék, ha a faluban élő fiatalok még otthonosabban éreznék magukat a településen: itt találnának élményadó közösséget, munkahelyet, lehetőséget a szórakozásra, letelepedésre és megélhetésre.

Az Integrált Községi Szolgáltató Tér (IKSZT) vezetésének megbízásából arra vállalkozunk, hogy segítséget adjunk a fenti célok valóra váltásához. A közös gondolkodás és a cselekvések elindításához azonban nélkülözhetetlen a Te véleményed, ezért együttműködésre kérünk ebben a munkában.

Köszönjük a válaszaid!

KÉRDŐÍV

1./ Nem: (aláhúzendó)

nő - férfi

2./ Életkor:.....év

3./ Befejezett iskolai végzettség: (aláhúzendó)

8 általános

szakmunkásképző

középiskola

főiskola, egyetem

4./ Jelenlegi foglalkoztatási viszonyod: (aláhúzendó)

általános iskolai tanuló

középiskolai tanuló

főiskolai, egyetemi hallgató

dolgozó

munkanélküli

Ha dolgozol, hol van a munkahelyed? (aláhúzendó)

helyben

más településen

5. / Szeretsz-e Szabadkígyóson élni? (aláhúzendó)

igen

nem

Ha igen, válaszd ki az alább felsoroltak közül a számodra legjellemzőbb kategóriákat (több válasz is lehetséges, rangsorolással!)

- családi kötődés
- csendes, rendezett település
- közösségi szellem
- itt él a baráti köröm
- megszokás
- egyéb és éspedig

Ha nem szeretsz a településen élni, kérlek fogalmazd meg, hogy miért nem?

.....

6. / Ismered-e a település hagyományait? (aláhúzendő)

igen nem

Ha igen, nevezd meg a számodra legértékesebbeket!

.....

7./ Vannak-e a környezetedben olyan személyek, akiket valamilyen szempontból értékesnek (érdekesnek is) tartasz?

igen nem

Ha igen, kérünk nevezd meg őket:.....

8./ Véleményed szerint Szabadkígyóson milyen lehetőségei vannak egy tizenéves fiatalnak a szabadidő eltöltésére?

.....

9./ Hová jársz szívesen szórakozni?

.....

10./ Mi a kedvenc időtöltésed?

11. / Van-e olyan baráti kör, vagy más jellegű csoport (egyesület, szakkör, klub) amelyhez kapcsolódsz és amelyben jól érzed magad? (aláhúzendő)

van nincs

Ha van, sorold fel ezeket a csoportokat, és indokold meg, hogy miért érzed ott jól magad?

csoport neve	indokaim
.....
.....
.....

12./ Hány alkalommal voltál az elmúlt három hónapban az IKSZT-ben?

nem voltam

1-3 alkalom

3-10 alkalom

több, mint 10 alkalom

Ha nem voltál, miért nem?

.....

13./ Amikor utoljára látogattad meg az IKSZT-t, milyen céllal történt? (több válasz is lehetséges):

- kiállítás
- beszélgetés
- könyvtár használat
- részvétel közeleti rendezvényen (gyűlés, fórum, találkozó stb.)
- ismeretterjesztő előadás hallgatása
- részvétel klub, szakkör, egyesület, valamilyen közösség rendezvényén
- számítógépet használt
- információra volt szükséged (ha igen, sorold fel, miben kértél segítséget)

.....

- egyéb:.....

14./ Sorold fel, milyen programokon, szakkörökön, tanfolyamokon, képzéseken, rendezvényeken vennél részt szívesen az IKSZT-ben?

.....

.....

15./ Sorold fel, milyen rendezvényen vennél részt szívesen a településen az IKSZT-n kívül, esetleg más intézményben, közösségi szintén, szórakozóhelyen, szabadtéren?

.....

16./ Ha lehetőség lenne rá, szívesen bekapcsolódnál-e az Integrált Községi Szolgáltató Tér tevékenységébe?

igen – nem (aláhúzendó)

Ha igen, milyen területen? Mi az a „tudás”, amit másoknak is szívesen átadnál? Miben vállalnál aktív résztvételt?

.....

.....

17. / Honnan értesülsz a településen megvalósuló eseményekről?

Jónak tartod-e az információáramlást? Milyen módszert javasolsz a jövőre nézve a hatékonyabb tájékoztatás érdekében?

.....

.....

18. Egyéb fontos információ, amelyet szívesen megosztanál velünk:

.....

.....

Pelyhéné Lipták Gabriella az ÁMK igazgatója

Németh Mariann és Martinecz Melinda az IKSZT munkatársai

forrás: http://civilek.csabanet.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=1485&Itemid=112 letöltés: 2018. július 8